Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[*JEAN RICHARD DE LA TOUR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 2. jūnijā [1]

**Lieta C-66/21**

**O.T. E.**
**pret**
***Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid***

(*Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Imigrācijas politika – Cilvēku tirdzniecības novēršana un apkarošana – Direktīva 2004/81/EK – Uzturēšanās atļaujas, kas izsniegtas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cietušie cilvēku tirdzniecībā – 6. pants – Nogaidīšanas periods – *Dies a quo* un *dies ad quem* – Aizliegums šajā periodā izpildīt izbraukšanas rīkojumus – Jēdziens "izbraukšanas rīkojumi" – Valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram cietušo var pārsūtīt uz dalībvalsti, kas ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013 – Pieļaujamība

## I. Ievads

1. Vai dalībvalsts nogaidīšanas periodā, ko tā atbilstoši Direktīvas 2004/81/EK [2] 6. pantam ir piešķīrusi personai, kura ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, var pārsūtīt šo personu uz dalībvalsti, kuru tā uzskata par atbildīgu par šīs personas starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu saskaņā ar Regulā (ES) Nr. 604/2013 [3] noteiktajiem kritērijiem? Turklāt – kādas ir šī perioda *dies a quo* un *dies ad quem*?

2. Tādi būtībā ir jautājumi, ko *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) ir uzdevusi šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu.

3. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izdevība Tiesai pirmo reizi lemt par sakarību starp Direktīvā 2004/81 paredzēto procedūru pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanai trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, un procedūru šī valstspiederīgā pārsūtīšanai uz dalībvalsti, kas ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Padomes Direktīva (2004. gada 29. aprīlis) par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm (OV 2004, L 261, 19. lpp.).

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.).

izskatīšanu, kura ir organizēta ar Regulu Nr. 604/2013 [4]. Direktīvā 2004/81 ir prasīts, lai dalībvalsts cilvēku tirdzniecībā cietušajam piešķir nogaidīšanas periodu, kura beigās viņš var saņemt minēto uzturēšanās atļauju apmaiņā pret sadarbību, savukārt Regulā Nr. 604/2013 ir prasīts, lai dalībvalsts iespējami īsā laikā veiktu šī valstspiederīgā pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kas saņēmusi pieprasījumu viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanai.

4. Šajos secinājumos pirmām kārtām izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ es uzskatu, ka Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā minētais jēdziens "izbraukšanas rīkojumi" ietver pasākumus, ar kuriem trešās valsts valstspiederīgais, kas ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, ir spiests atstāt tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņš atrodas, jo ir ticis izpildīts pārsūtīšanas lēmums, kas pieņemts saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013. Pēc tam paskaidrošu, ka, aizliedzot šai dalībvalstij īstenot izbraukšanas rīkojumu nogaidīšanas periodā, šis pants liedz minētajai dalībvalstij šajā periodā pārsūtīt šo valstspiederīgo uz dalībvalsti, kas ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, saskaņā ar lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz Regulu Nr. 604/2013.

5. Tomēr es paskaidrošu, ka kompetentās valsts iestādes saglabā iespēju minētajā periodā pieņemt pārsūtīšanas lēmumu vai noteikt pasākumus, ar kuriem tiek sagatavota tā izpilde, ar nosacījumu, ka šie pasākumi neapdraud nogaidīšanas perioda lietderīgo iedarbību.

6. Šajos secinājumos otrām kārtām precizēšu noteikumus, saskaņā ar kuriem tiek aprēķināts nogaidīšanas periods, un it īpaši – nogaidīšanas perioda *dies a quo* un *dies ad quem*.

## II. Atbilstošās tiesību normas

### A. Savienības tiesības

#### *1. Direktīva 2004/81*

7. Direktīvas 2004/81 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir definēt nosacījumus, lai uz ierobežotu laiku, kas saistīts ar attiecīgo valsts tiesas procesu ilgumu, piešķirtu uzturēšanās atļauju trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri sadarbojas cīņā pret cilvēku tirdzniecību vai pret darbībām, kas veicina nelegālo imigrāciju."

8. Šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis piemēro šo direktīvu trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir vai ir bijuši ar cilvēku tirdzniecību saistītu nodarījumu upuri – pat tad, ja tie nelikumīgi iebraukuši dalībvalsts teritorijā."

9. Minētās direktīvas 5. panta pirmā daļa ir izteikta šādā redakcijā:

"Ja dalībvalstu kompetentās iestādes uzskata, ka uz trešo valstu valstspiederīgajiem var attiekties šīs direktīvas darbības joma, tās informē attiecīgo personu par iespējām, kas tiek piedāvātas saskaņā ar šo direktīvu."

[4] Saskaņā ar Direktīvas 2004/81 3. panta 2. punktu šo direktīvu var piemērot arī tādu trešo valstu valstspiederīgo situācijai, kuri bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju.

10. Tās pašas direktīvas 6. pantā "Nogaidīšanas periods" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem tiek piešķirts nogaidīšanas periods, kas ļauj viņiem atgūties un izbēgt [izvairīties] no nodarījumus izdarījušo personu ietekmes, lai viņi varētu pieņemt vispusīgā informācijā balstītu lēmumu sadarboties vai nesadarboties ar kompetentajām iestādēm.

Šā punkta pirmajā daļā minētā nogaidīšanas perioda ilgumu un sākuma brīdi nosaka saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

2. Nogaidīšanas perioda laikā, kā arī gaidot kompetento iestāžu lēmumu, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejams 7. pantā minētais režīms un nav iespējams izpildīt pret viņiem vērstu izbraukšanas rīkojumu.

3. Nogaidīšanas periods nerada tiesības uz uzturēšanos saskaņā ar šo direktīvu.

4. Dalībvalsts var jebkurā laikā pārtraukt nogaidīšanas periodu, ja kompetentās iestādes konstatējušas, ka attiecīgā persona aktīvi, brīvprātīgi un pēc savas iniciatīvas atjaunojusi sakarus ar personām, kas izdarījušas 2. panta b) un c) apakšpunktā minētos nodarījumus, vai arī ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību saistītu iemeslu dēļ."

11. Direktīvas 2004/81 7. pantā "Režīms pirms uzturēšanās atļaujas izdošanas" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, tiek piešķirti dzīves apstākļi, kas var nodrošināt viņu iztiku un pieeju neatliekamajai medicīniskajai palīdzībai. Tās rūpējas par visneaizsargātāko personu īpašajām vajadzībām, ieskaitot, vajadzības gadījumā un ja valsts tiesību akti to paredz, par psiholoģisko palīdzību.

2. Piemērojot šo direktīvu, dalībvalstis saskaņā ar to valsts tiesību aktiem pienācīgi ņem vērā attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo drošības un aizsardzības vajadzības.

[..]"

12. Šīs direktīvas 8. pantā ir precizēts:

"1. Pēc nogaidīšanas perioda beigām vai ātrāk, ja kompetentās iestādes uzskata, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais jau atbilst kritērijam, kas izklāstīts b) apakšpunktā, dalībvalstis apsver:

a) iespēju, ko izmeklēšanai vai tiesas procesam dotu viņa/viņas [uzturēšanās] atļaujas dalībvalsts teritorijā pagarināšana, un

b) vai viņš/viņa parādījis nepārprotamu nodomu sadarboties, un

c) vai viņš/viņa pārtraucis visas attiecības ar personām, ko tur aizdomās par darbībām, kas varētu tikt iekļautas starp 2. panta b) un c) apakšpunktā minētajiem nodarījumiem.

2. Lai izdotu uzturēšanās atļauju un neskarot iemeslus, kas saistīti ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību, tiek prasīts, lai būtu izpildīti 1. punktā minētie kritēriji.

[..]"

### *2. Citas Savienības tiesību normas*

13. Saistībā ar šiem secinājumiem es atsaukšos uz Regulas Nr. 604/2013 21., 29., 31. un 32. pantu.

14. Es atsaukšos arī uz Direktīvu 2011/36/ES[5], kurā ir definēts cilvēku tirdzniecības nodarījums un palīdzības un aizsardzības pasākumi, kuri ir jāpiešķir cietušajiem cilvēku tirdzniecībā, kā arī uz Direktīvu 2012/29/ES[6].

## B. Nīderlandes tiesības

15. 2000. gada 23. novembra *Vreemdelingenwet 2000* (2000. gada Ārvalstnieku likums)[7] 8. panta ievaddaļā un k) punktā ir noteikts turpmākais:

"Ārvalstnieks ir tiesīgs likumīgi uzturēties Nīderlandē vienīgi:

[..]

k. laikposmā, kurā ministrs dod viņam iespēju iesniegt sūdzību par nodarījumu, kas paredzēts 273.f pantā [[8]] *Wetboek van Strafrecht* [Krimināl kodeksā][9]".

16. Saskaņā ar Ārvalstnieku likuma 11. panta 1. un 2. punktu trešo valstu valstspiederīgie nogaidīšanas periodā saņem Direktīvas 2004/81 7. pantā paredzētos palīdzības pasākumus.

17. Ārvalstnieku likuma 30. panta 1. punktā ir precizēts, ka termiņuzturēšanās atļaujas pieteikumu neizskata, ja saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013 ir konstatēts, ka par šī pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga cita dalībvalsts.

18. Noteikumi par nogaidīšanas perioda piešķiršanu ir paredzēti *Vreemdelingencircular 2000* (2000. gada Apkārtrakstā par ārvalstniekiem)[10], it īpaši tā B8. iedaļas 3.1. [punktā], kurā ir noteikts turpmākais:

"[*Koninklijke Marechaussee* (Karaļa žandarmērija, Nīderlande)] ir tādas pašas pilnvaras, kādas ir Valsts policijas priekšniekam, ja ir norādes par cilvēku tirdzniecību attiecībā uz ārvalstnieku.

[..]

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI (OV 2011, L 101, 1. lpp.).

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2012. gada 25. oktobris), ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzības minimālos standartus un aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2001/220/TI (OV 2012, L 315, 57. lpp.).

[7] *Stb. 2000*, Nr. 495, turpmāk tekstā – "Ārvalstnieku likums".

[8] Par cilvēku tirdzniecību.

[9] Turpmāk tekstā – "Krimināl kodekss".

[10] Turpmāk tekstā – "Apkārtraksts par ārvalstniekiem".

*Immigratie- en Naturalisatiedienst* (Imigrācijas un naturalizācijas dienests, Nīderlande[11]) izšķir trīs situācijas cietušo cilvēku tirdzniecībā un liecinieku pagaidu uzturēšanās tiesību jomā:

1. nogaidīšanas periods cietušajiem cilvēku tirdzniecībā;

2. uzturēšanās atļauja cietušajiem cilvēku tirdzniecībā; un

3. uzturēšanās atļauja cilvēku tirdzniecības lieciniekiem–uzrādītājiem.

1. apakšpunkts. Nogaidīšanas periods

Saskaņā ar [Ārvalstnieku likuma] 8. panta [ievaddaļu un] k) punktu varbūtējiem cietušajiem cilvēku tirdzniecībā tiek piešķirts līdz trim mēnešiem ilgs nogaidīšanas periods, kura laikā viņiem jāizlemj, vai viņi vēlas iesniegt sūdzību par cilvēku tirdzniecību vai citādi sadarboties informēšanā un izmeklēšanā krimināllietā par personu, kas tiek turēta aizdomās par cilvēku tirdzniecību, vai šīs personas lietas iztiesāšanā pēc būtības, vai arī viņi no tā atsakās.

Policija vai žandarmērijas komandieris piešķir varbūtējam cietušajam nogaidīšanas periodu, tiklīdz ir kaut mazākā norāde uz to, ka jautājums ir par cilvēku tirdzniecību, un/vai pēc *Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid* (Sociālo lietu un nodarbinātības inspekcija, Nīderlande) iejaukšanās [..].

Nogaidīšanas periodā *IND* aptur varbūtējā cilvēku tirdzniecībā cietušā izceļošanu no Nīderlandes.

Nogaidīšanas periods ir periods, kas tiek piešķirts vienu reizi un ko nevar pagarināt.

Nogaidīšanas periods ir pieejams tikai tiem ārvalstniekiem, kuri Nīderlandē uzturas nelikumīgi un kuri:

– darbojas vai ir darbojušies situācijā, kas kā noziedzīgs nodarījums ir norādīta Kriminālkodeksa 273.f pantā;

– kuri vēl nav darbojušies Nīderlandē situācijā, kas kā noziedzīgs nodarījums ir norādīta Kriminālkodeksa 273.f pantā, bet kuri acīmredzami ir varbūtējie cietušie cilvēku tirdzniecībā; vai

– kuriem nav bijusi nekāda piekļuve Nīderlandei, bet kuri acīmredzami ir varbūtējie cietušie cilvēku tirdzniecībā, ņemot vērā, ka žandarmērija, vajadzības gadījumā apspriežoties ar [prokuratūru], piešķir nogaidīšanas periodu, ja ir kaut mazākā norāde uz cilvēku tirdzniecību.

[..]

Nogaidīšanas periodā varbūtējam cietušajam reizi mēnesī ir jāierodas reģionālajā policijas vai žandarmērijas vienībā, kurā viņš ir administratīvi norīkots [ierasties].

[11] Turpmāk tekstā – "*IND*".

Nogaidīšanas periods beidzas brīdī, kad:

– policija vai žandarmērija konstatē, ka nogaidīšanas periodā varbūtējais cietušais ir devies "nezināmā virzienā";

– varbūtējais cietušais nogaidīšanas periodā norāda, ka atsakās iesniegt sūdzību vai citādi sadarboties informēšanā vai izmeklēšanā krimināllietā par personu, kas tiek turēta aizdomās par cilvēku tirdzniecību, vai šīs personas lietas iztiesāšanā pēc būtības;

– varbūtējais cietušais ir iesniedzis sūdzību par cilvēku tirdzniecību un parakstījis protokolu vai ir sadarbojies informēšanā vai izmeklēšanā krimināllietā par personu, kas tiek turēta aizdomās par cilvēku tirdzniecību, vai šīs personas lietas iztiesāšanā pēc būtības; vai

– varbūtējais cietušais iesniedz uzturēšanās atļaujas pieteikumu (ar citu pamatojumu, nevis šajā punktā minētu pamatojumu).

Kad beidzas nogaidīšanas periods, *IND* atceļ izceļošanas apturēšanu."

## III. Pamatlietas fakti un prejudiciālie jautājumi

19. Prasītājs pamatlietā, Nigērijas pilsonis, 2019. gada 26. aprīlī iesniedza starptautiskās aizsardzības pieteikumu Nīderlandē, bet pirms tam viņš bija iesniedzis trīs starptautiskās aizsardzības pieteikumus Itālijā un vienu papildu pieteikumu Beļģijā.

20. Saskaņā ar Regulas Nr. 604/2013 18. panta 1. punkta ievaddaļu un d) apakšpunktu Nīderlandes Karaliste 2019. gada 3. jūnijā nosūtīja Itālijas Republikai pieprasījumu uzņemt attiecīgo personu atpakaļ, un 2019. gada 13. jūnijā šis pieprasījums tika akceptēts.

21. Iepriekšējā uzklausīšana notika 2019. gada 26. aprīlī, un 2019. gada 30. jūlija vēstulē attiecīgā persona paziņoja, ka vēlas iesniegt sūdzību policijas iestādēm, jo tā Itālijā esot kļuvusi par cietušo cilvēku tirdzniecībā un Nīderlandes uzņemšanas centrā esot atpazinusi vienu no šī nodarījuma izdarītājiem. Šajā jautājumā viņu uzklausīja ārvalstnieku policija. Ar 2019. gada 12. augusta lēmumu *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande) atteicās izskatīt attiecīgās personas starptautiskās aizsardzības pieteikumu, pamatojoties uz to, ka par tā izskatīšanu atbildīgā dalībvalsts ir Itālijas Republika, un izdeva rīkojumu pārsūtīt attiecīgo personu uz Itāliju.

22. 2019. gada 3. oktobrī prasītājs pamatlietā iesniedza sūdzību Nīderlandes iestādēm, pamatojoties uz to, ka viņš ir bijis cietušais cilvēku tirdzniecībā.

23. Pēc pārbaudes Nīderlandes prokuratūra secināja, ka Nīderlandē nav nekādu norāžu, kas pamatotu attiecīgās personas sūdzību, un ka tādēļ attiecīgās personas sadarbība krimināllizmeklēšanā Nīderlandē nav nepieciešama. Tāpēc viņa sūdzība tika atstāta bez izskatīšanas.

24. Prasītājs pamatlietā par 2019. gada 12. augusta lēmumu cēla prasību iesniedzējtiesā. Viņš it īpaši apgalvo, ka šis lēmums ir prettiesisks, jo saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. pantu viņam esot vajadzējis piešķirt nogaidīšanas periodu.

25. Iesniedzējtiesa uzskata, ka jautājumi, kuri rodas, ir par to, vai kādā brīdī kopš 2019. gada 30. jūlija būtu vajadzējis piešķirt prasītājam šīs direktīvas 6. pantā paredzēto nogaidīšanas periodu un, ja tā, – vai Tieslietu un drošības valsts sekretārs drīkstēja veikt pasākumus, lai sagatavotos prasītāja izraidīšanai no Nīderlandes teritorijas, lai gan nogaidīšanas periods nebija piešķirts, un vai – turpinot šo jautājumu – 2019. gada 12. augusta lēmums ir uzskatāms par izbraukšanas rīkojumu. Turklāt tiesa vēlas noskaidrot to, kādas sekas jāsecina no apstākļa, ka, izņemot Apkārtrakstā par ārvalstniekiem norādīto informāciju, valsts tiesībās nav noteikts nedz nogaidīšanas perioda ilgums, nedz minētā nogaidīšanas perioda sākuma brīdis un ka tātad minētās direktīvas 6. panta 1. punkts nav transponēts Nīderlandes tiesībās.

26. Šādos apstākļos *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1.a) Vai [Direktīvas 2004/81] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, tā kā Nīderlande savos tiesību aktos nav noteikusi šajā tiesību normā garantētā nogaidīšanas perioda sākumu, šis nogaidīšanas periods automātiski sākas dienā, kad trešās valsts valstspiederīgais paziņo Nīderlandes iestādēm par cilvēku tirdzniecību?

1.b) Vai [Direktīvas 2004/81] 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, tā kā Nīderlande savos tiesību aktos nav noteikusi šajā tiesību normā garantētā nogaidīšanas perioda ilgumu, šis nogaidīšanas periods automātiski beidzas pēc tam, kad ir iesniegta sūdzība par cilvēku tirdzniecību vai kad attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais ir paudis nodomu atteikties no sūdzības iesniegšanas?

2) Vai ar "izbraukšanas rīkojumiem" [Direktīvas 2004/81] 6. panta 2. punkta izpratnē ir jāsaprot arī pasākumi trešās valsts valstspiederīgā izraidīšanai no dalībvalsts teritorijas uz citas dalībvalsts teritoriju?

3.a) Vai [Direktīvas 2004/81] 6. panta 2. punkts nepieļauj pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanu šīs direktīvas 6. panta 1. punktā garantētajā nogaidīšanas periodā?

3.b) Vai [Direktīvas 2004/81] 6. panta 2. punkts nepieļauj jau pieņemta pārsūtīšanas lēmuma izpildi vai sagatavošanos tā izpildei šīs direktīvas 6. panta 1. punktā garantētajā nogaidīšanas periodā?"

27. Čehijas, Vācijas un Nīderlandes valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

28. Turklāt lietas dalībnieki tika aicināti rakstveidā atbildēt uz Tiesas uzdotajiem jautājumiem un it īpaši paust viedokli par to, cik lielā mērā un kādā nozīmē, atbildot uz prejudiciālajiem jautājumiem, ir jāņem vērā gan Direktīvā 2011/36 ietvertās normas par cilvēku tirdzniecības novēršanu un šajā tirdzniecībā cietušo aizsardzību, gan Direktīvā 2012/29 paredzētie noteikumi par noziedzīgos nodarījumos cietušo tiesībām.

## IV. Vērtējums

### A. Ievada apsvērumi

29. Pirms šo jautājumu izskatīšanas vēlos izteikt divus apsvērumus.

30. Pirmais attiecas uz secību, kādā es ierosinu aplūkot šos jautājumus.

31. Savu vērtējumu es vispirms sākšu, izskatot principiālu jautājumu, ko rada otrais prejudiciālais jautājums, tas ir, jēdziena "izbraukšanas rīkojums", ko Eiropas Savienības likumdevējs lietojis Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā, interpretāciju. Proti, iesniedzējtiesa šaubās par to, vai šis jēdziens aptver pasākumu, ar kuru dalībvalsts pārsūta trešās valsts valstspiederīgo uz citu dalībvalsti saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.

32. Saskaņotības labad es pēc tam izskatīšu trešo prejudiciālo jautājumu, kas attiecas uz to, cik lielā mērā dalībvalsts Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktā paredzētā nogaidīšanas perioda laikā var sākt pārsūtīšanas procedūru pret trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā. Iesniedzējtiesa it īpaši vēlas noskaidrot, vai, no vienas puses, var pieņemt pārsūtīšanas lēmumu (a) punkts) un, no otras puses, vai šādu pārsūtīšanas lēmumu, kas pieņemts pirms nogaidīšanas perioda sākuma, var izpildīt vai sagatavot tā izpildi (b) punkts).

33. Visbeidzot, analīzes noslēgumā es izskatīšu pirmo prejudiciālo jautājumu, kas attiecas uz nogaidīšanas periodam piemērojamo termiņu aprēķināšanu. Tā kā nav valsts transponēšanas pasākumu, iesniedzējtiesa lūdz Tiesu noteikt *dies a quo* un *dies ad quem*, kas piemērojamas šim periodam.

34. Otrais apsvērums attiecas uz noteikumiem, saistībā ar kuriem es aplūkošu otro un trešo prejudiciālo jautājumu par aizlieguma izpildīt jebkādu izraidīšanas rīkojumu piemērojamību nogaidīšanas periodā.

35. Vācijas un Nīderlandes valdības savos apsvērumos ir ierosinājušas atbildēt uz šiem jautājumiem, analizējot Regulas Nr. 604/2013 tekstu, sistēmu un mērķi. Šāda pieeja atspoguļo šo lietas dalībnieku un Komisijas stingro vēlmi izvirzīt priekšplānā šajā regulā paredzēto pārsūtīšanas procedūru efektivitāti. Tomēr, neraugoties uz šīs pieejas izdevīgumu, es domāju, ka Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā paredzētā aizlieguma piemērojamība ir jāaplūko, galvenokārt ņemot vērā šīs normas formulējumu, tās sistēmu un mērķi saistībā ar cilvēku tirdzniecības apkarošanas mehānismu, kurā šī direktīva iekļaujas.

36. Proti, lai gan tiklab Direktīva 2004/81, kā Regula Nr. 604/2013 veicina brīvības, drošības un tiesiskuma telpas īstenošanu, tomēr uz tām attiecas katrai savs un nošķirts režīms un tajās ir izvirzīti atšķirīgi mērķi.

37. Direktīva 2004/81 ir instruments cilvēku tirdzniecības apkarošanai, kas piemērojams neatkarīgi no cietušā statusa. Šī direktīva attiecas uz uzturēšanās nosacījumiem tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cietušie cilvēku tirdzniecībā vai pret kuriem ir veiktas darbības, lai veicinātu nelegālo imigrāciju dalībvalstu teritorijā, un it īpaši tajā ir paredzēta uzturēšanās atļaujas izsniegšana tiem no viņiem, kuri, beidzoties nogaidīšanas periodam, izlemj sadarboties kriminālizmeklēšanas un/vai tiesas procesa nolūkos. Tādējādi minētajai direktīvai būtu jāveicina cilvēku tirdzniecības vai nelegālās imigrācijas apkarošanas efektivitāte, vienlaikus aizsargājot šajos nodarījumos cietušos.

38. Savukārt Regula Nr. 604/2013 iekļaujas migrācijas plūsmu pārvaldībā. Tā ietilpst kopējā Eiropas patvēruma sistēmā un tās pamatā ir tīri administratīva pārbaudes procedūra, kuras mērķis ir saskaņā ar minētajā regulā paredzētajiem kritērijiem identificēt dalībvalsti, kas ir

atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, uz kuru pieteikuma iesniedzējs, iespējams, tiks pārsūtīts un kurā viņam kā starptautiskās aizsardzības saņēmējam attiecīgā gadījumā tiks piešķirta uzturēšanās atļauja.

39. Tādā situācijā, kāda ir šajā lietā, rodas jautājums par sakarību starp šīm abām procedūrām. To vienlaicīga īstenošana ietver sevī paradoksu: lai gan Direktīvā 2004/81 pastāv tendence piešķirt attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam pagaidu uzturēšanās atļauju tās dalībvalsts teritorijā, kurā viņš ir identificēts kā cietušais cilvēku tirdzniecībā un kurā viņš ir iesniedzis sūdzību, savukārt, Regulā Nr. 604/2013 ir organizēta šīs personas pārsūtīšana uz citu dalībvalsti stingri noteiktos termiņos, ja dalībvalsts, kurā šī persona atrodas, nav atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu.

40. Savstarpējā saistība starp šīm procedūrām prasa izstrādāt līdzsvarotu pieeju, protams, ņemot vērā tā saukto "Dublinas" procedūru efektivitāti, bet galvenokārt, manuprāt, attiecīgās personas neaizsargātību gan šīs personas cietušā statusa dēļ, uz kuru attiecas Direktīva 2004/81, gan šīs personas starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja statusa dēļ.

## B. Aizlieguma izpildīt jebkādu izraidīšanas rīkojumu Direktīvas 2004/81 6. pantā paredzētajā nogaidīšanas periodā piemērojamība

### *1. Par otro prejudiciālo jautājumu par Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā lietotā jēdziena "izbraukšanas rīkojums" interpretāciju*

41. Ar otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai jēdziens "izbraukšanas rīkojums", kas minēts Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā, aptver pasākumu, ar kuru dalībvalsts saskaņā ar Regulas Nr. 604/2013 26. pantu uz citu dalībvalsti pārsūta trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā.

42. Citiem vārdiem sakot, šī tiesa vēlas noskaidrot, vai šis jēdziens aptver visus pasākumus, ar kuriem trešās valsts valstspiederīgais tiek spiests atstāt dalībvalsts teritoriju, piemēram, pārsūtīšanas pasākumu uz citu dalībvalsti, vai arī, gluži pretēji, "izraidīšanas" jēdziens aptver tikai tos pasākumus, ar kuriem trešās valsts valstspiederīgais tiek spiests atstāt Savienības teritoriju, un tādējādi no šīs kvalifikācijas tiktu izslēgts pārsūtīšanas pasākums, kas pieņemts saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.

43. Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā ir noteikts, ka "nogaidīšanas perioda laikā, kā arī gaidot kompetento iestāžu lēmumu, attiecīgajiem trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejams 7. pantā minētais režīms un nav iespējams izpildīt pret viņiem vērstu izbraukšanas rīkojumu".

44. Direktīvas 6. panta 2. punkta formulējumā nav norādes par jēdziena "izbraukšana" ģeogrāfisko piemērojamību. Savienības likumdevējs šo jēdzienu nedefinē arī minētajā direktīvā. Tās pašas direktīvas 2. panta d) punktā [likumdevējs] tikai ir precizējis, ka "pasākums, lai izpildītu izbraukšanas rīkojumu" ir jāsaprot kā "jebkurš pasākums, ko dalībvalsts veic, lai izpildītu kompetento iestāžu lēmumu, kas dod rīkojumu izraidīt trešās valsts pilsoni".

45. Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā nav ietverta arī atsauce uz dalībvalstu tiesībām. Tāpēc šajā pantā minētais jēdziens "izraidīšana" ["izbraukšana"] ir jāsaprot kā autonoms Savienības tiesību jēdziens. Ciktāl šis jēdziens jau ir definēts Direktīvas 2008/115/EK[12] – kas tāpat kā Direktīva 2004/81 ietilpst Savienības imigrācijas politikā – 3. panta 5. punktā, es ierosinu Tiesai atsaukties uz to.

46. Direktīvas 2008/115 3. panta 5. punktā "izraidīšana" ["izbraukšana"] ir definēta kā "atgriešanās pienākuma izpilde piespiedu kārtā, proti, *fiziska izvešana no dalībvalsts*". Savukārt atgriešanas lēmums minētās direktīvas 3. panta 3. punktā ir definēts kā trešās valsts valstspiederīgā "atgriešanas" fakts viņa izcelsmes valstī vai tranzītvalstī, vai citā trešā valstī. Ņemot vērā šīs definīcijas, izraidīšanas [izbraukšanas] rīkojumam un atgriešanas lēmumam, pat ja tie ir pieņemti vienā procedūrā vai ar vienu tiesību aktu, ir atšķirīga piemērojamība. Izraidīšana ir pasākums, ar kuru trešās valsts valstspiederīgajam ir jāatstāj tās dalībvalsts teritorija, kurā viņš atrodas, savukārt saistībā ar Direktīvu 2008/115 atgriešana ir darbība, ar kuru šim valstspiederīgajam ir jādodas uz trešo valsti vai tranzītvalsti, vai jāatgriežas savā izcelsmes valstī, proti, jādodas ārpus Savienības teritorijas. Tādējādi atbilstoši minētās direktīvas 8. panta 3. punktam dalībvalstis var izdot rīkojumu par attiecīgās personas izraidīšanu ar administratīvu vai tiesas aktu, kas ir nošķirts no atgriešanas lēmuma, pirms vai pēc minētā lēmuma pieņemšanas, katrs no šiem tiesību aktiem atbilst minētās direktīvas 12. pantā izvirzītajām formālajām prasībām un uz katru no tiem attiecas pārsūdzība tiesā[13].

47. Tā 2020. gada 30. septembra spriedumā *CPAS de Seraing*[14] Tiesa izraidīšanas rīkojumu no atgriešanas lēmuma ir nošķīrusi šādi: "no Direktīvas 2008/115 3. panta 3.–5. punkta izriet, ka pēc definīcijas ar atgriešanas lēmumu trešās valsts valstspiederīgajam, uz kuru tas attiecas, tiek uzlikts vai noteikts pienākums atgriezties trešajā valstī, *savukārt* jēdziens "izraidīšana" nozīmē trešās valsts valstspiederīgā fizisku izvešanu no attiecīgās dalībvalsts"[15]. Tiesa norāda, ka izraidīšanas rīkojums "pats par sevi ir pretrunā tam, ka attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam tiek atļauts uz laiku palikt *šīs dalībvalsts teritorijā*[16]".

48. No šiem teksta fragmentiem un judikatūras izriet, ka pasākums tiek kvalificēts kā "izraidīšanas rīkojums", ja tā rezultātā trešās valsts valstspiederīgais ir spiests atstāt tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņš atrodas. Ciktāl saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013 pieņemtā pārsūtīšanas lēmumā ir noteikts pienākums attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam doties uz dalībvalsti, kas ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu (pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts), šāda lēmuma izpilde pati par sevi nozīmē šā valstspiederīgā izraidīšanu no tās dalībvalsts teritorijas, kurā viņš ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu (pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts).

49. Tādējādi, ņemot vērā šos apsvērumus, es ierosinu Tiesai nospriest, ka jēdziens "izbraukšanas rīkojums", kas minēts Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aptver pasākumus, ar kuriem trešās valsts valstspiederīgais, kas ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, tiek spiests atstāt tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņš atrodas, tāpēc, ka tiek izpildīts pārsūtīšanas lēmums, kas pieņemts saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.

[12] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

[13] Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punkts.

[14] C-402/19, EU:C:2020:759.

[15] Šī sprieduma 44. punkts, mans izcēlums.

[16] Minētā sprieduma 45. punkts, mans izcēlums.

### *2. Par trešo prejudiciālo jautājumu par noteikumiem pārsūtīšanas procedūras īstenošanai nogaidīšanas periodā*

50. Ar trešo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētajā nogaidīšanas periodā, pirmkārt, varētu tikt pieņemts pārsūtīšanas lēmums (a) punkts) un, otrkārt, varētu tikt izpildīts vai sagatavots izpildei pārsūtīšanas lēmums, kas pieņemts pirms minētā nogaidīšanas perioda sākuma (b) punkts).

51. Atgādinu, ka saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkta tekstu Savienības likumdevējs aizliedz dalībvalstij pārsūtīšanas lēmumu attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, "izpildīt" nogaidīšanas periodā, ko dalībvalsts viņam piešķir atbilstoši minētā panta 1. punktam.

52. Ņemot vērā šīs direktīvas 6. panta formulējumu, turpmākajā argumentācijā es nošķiršu divas situācijas.

53. Pirmā situācija ir tā, ko Savienības likumdevējs ir tieši aizliedzis, proti, izbraukšanas rīkojuma *izpilde*.

54. Otrā situācija ir tāda, kurā, tā kā Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkta tekstā nav norādes par pretējo, dalībvalsts šajā nogaidīšanas periodā varētu pieņemt lēmumu par cietušā cilvēku tirdzniecībā pārsūtīšanu vai veikt sagatavošanās pasākumus šādas pārsūtīšanas veikšanai, tomēr neveicot faktisku attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pārsūtīšanu.

#### *a) Aizliegums pārsūtīšanas lēmumu izpildīt nogaidīšanas periodā*

55. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, aizliegums izpildīt izbraukšanas rīkojumu, manuprāt, ietver arī aizliegumu pārsūtīšanas lēmumu attiecībā uz cietušo cilvēku tirdzniecībā izpildīt viņam piešķirtajā nogaidīšanas periodā.

56. Kā es tagad paskaidrošu, šāda interpretācija ir jāsniedz, ņemot vērā Direktīvā 2004/81 paredzētās uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūras lietderīgo iedarbību, kā arī Savienības likumdevēja izvirzītos mērķus.

57. Saskaņā ar šīs direktīvas 1. pantu tās mērķis ir definēt nosacījumus, lai uz ierobežotu laiku piešķirtu uzturēšanās atļauju trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri sadarbojas cīņā pret cilvēku tirdzniecību, piedaloties krimināllizmeklēšanā vai tiesas procesā [17].

58. Šajā saistībā ir būtiski paturēt prātā, ka šīs direktīvas normas saskaņā ar tās 3. panta 1. punktu ir adresētas "trešo valstu valstspiederīgajiem, kas ir vai ir bijuši ar cilvēku tirdzniecību saistītu nodarījumu upuri [cietušie ar cilvēku tirdzniecību saistītos nodarījumos]".

[17] Skat. Direktīvas 2004/81 8. un 9. apsvērumu un Direktīvas 2011/36 17. apsvērumu.

59. Direktīvas 2012/29 2. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) daļā "cietušā" statuss ir definēts tādējādi, ka tā ir "fiziska persona, kurai nodarīts kaitējums, tostarp fizisks, garīgs vai emocionāls kaitējums, vai ekonomiski zaudējumi, ko tieši izraisījis noziedzīgs nodarījums". Noziedzīgā nodarījumā cietušā statuss nav atkarīgs no attiecīgās personas uzturēšanās likumības vai rezidenta statusa attiecīgās dalībvalsts teritorijā [18].

60. Turklāt Savienības likumdevējs definē cilvēku tirdzniecības nodarījumu Direktīvas 2011/36 2. pantā [19], uz kuru ir atsauce Direktīvas 2004/81 2. panta c) punktā [20].

61. No šīs direktīvas piemērošanas jomas, kas noteikta tās 3. panta 1. punktā, lasot to saistībā ar Direktīvām 2011/36 un 2012/29, izriet, ka pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūra, kurā iekļaujas nogaidīšanas periods, drīkst tikt sākta tikai tad, ja kompetentās valsts iestādes uzskata, ka trešās valsts valstspiederīgo var kvalificēt kā "cietušo cilvēku tirdzniecībā".

62. Pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūras dažādie posmi ir izstrādāti, ņemot vērā trešās valsts valstspiederīgā kā cietušā īpašo statusu, kā arī attiecīgā noziedzīgā nodarījuma smagumu. Katrā no šiem posmiem tiek prasīts, lai cietušais tiktu turēts attiecīgās dalībvalsts teritorijā viņam piešķirtā nogaidīšanas perioda laikā un lai tādējādi tiktu apturēta jebkura pret viņu pieņemtā pārsūtīšanas pasākuma izpilde.

*1) Dalībvalstij noteiktais informēšanas pienākums*

63. Pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūras dažādie posmi ir noteikti Direktīvas 2004/81 II nodaļā.

64. Šī procedūra sākas ar potenciālā cietušā cilvēku tirdzniecībā iepriekšēju informēšanu saskaņā ar šīs direktīvas 5. pantu [21].

[18] Pretēji Nīderlandes valdības apsvērumos paustajam viedoklim Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkts attiecas arī uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cietušie cilvēku tirdzniecībā un kuri likumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, piemēram, starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem. Skat. šīs direktīvas 3. panta 1. punktu, no kura teksta izriet, ka minētās direktīvas piemērošanas joma attiecas arī uz tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir ieceļojuši vai kuri likumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Skat. arī Direktīvas 2012/29 1. panta 1. punkta otro daļu, saskaņā ar kuru "šajā direktīvā noteiktās tiesības piemēro cietušajiem, viņus nediskriminējot, tostarp saistībā ar viņu uzturēšanās statusu", minētās direktīvas 9. apsvērumu, saskaņā ar kuru "noziegumos cietušie būtu attiecīgi jāatzīst, un pret viņiem būtu jāizturas ar cieņu, iejūtīgi un profesionāli, un bez jebkādas diskriminācijas, kas balstīta uz tādiem apsvērumiem kā [..] uzturēšanās statuss [..]", tās pašas direktīvas 10. apsvērumu, atbilstoši kuram "dalībvalstīm būtu jāveic vajadzīgie pasākumi, ar kuriem nodrošina, lai [Direktīvā 2012/29] noteiktās tiesības netiktu piemērotas nosacīti – atkarībā no cietušās personas uzturēšanās statusa attiecīgās dalībvalsts teritorijā vai no cietušās personas pilsonības vai valstspiederības", kā arī Direktīvas 2011/36 18. apsvērumu.

[19] Jautājums ir par šādām tīšām darbībām: ekspluatācijas nolūkā izdarīta personu vervēšana, pārvadāšana, nodošana, izmitināšana vai saņemšana, tostarp kontroles pār minētajām personām maiņa vai nodošana, izmantojot draudus vai spēku, vai citā veidā piespiežot, aizvedot ar viltu, krāpjot, maldinot, ļaunprātīgi izmantojot varu vai personas neaizsargātības stāvokli vai dodot vai saņemot materiāla vai citāda rakstura labumus, lai panāktu tās personas piekrišanu, kura kontrolē citu personu. Ekspluatācija ietver vismaz personu iesaistīšanu prostitūcijā vai citus seksuālās izmantošanas veidus, piespiešanu veikt darbu vai sniegt pakalpojumus, tostarp ubagošanu, turēšanu verdzībā vai darbības, kas līdzinās turēšanai verdzībā, kalpībā, izmantošanu noziedzīgās darbībās vai orgānu izņemšanu.

[20] Savienības likumdevējs atsaucas uz 1.–3. pantu Padomes Pamatlēmumā 2002/629/TI (2002. gada 19. jūlijs) par cilvēku tirdzniecības apkarošanu (OV 2002, L 203, 1. lpp.), kas ir aizstāts ar Direktīvu 2011/36.

[21] Skat. arī Direktīvas 2011/36 11. panta 6. punktu.

65. Atbilstoši minētajam pantam informēšanas pienākums valsts kompetentajām iestādēm ir no brīža, kad tās "*uzskata*, ka uz trešo valstu valstspiederīgajiem *var* attiekties [šīs] direktīvas darbības joma". Citiem vārdiem sakot, informēšanas pienākums šīm iestādēm ir uzlikts no brīža, kad tām ir pamatots iemesls uzskatīt, ka šis valstspiederīgais ir vai ir bijis cietušais cilvēku tirdzniecībā, un tātad pirms jebkādas krimināltiesiskas kvalificēšanas [22].

66. Saskaņā ar minēto pantu šīm iestādēm ir jāinformē attiecīgā persona par "iespējām, kas tiek piedāvātas saskaņā ar šo direktīvu". Citiem vārdiem sakot, attiecīgā persona ir jāinformē par iespēju izmantot ne tikai nogaidīšanas un atgūšanās periodu, bet arī Direktīvas 2004/81 7. pantā paredzētos palīdzības un atbalsta pasākumus un, ar atsevišķiem nosacījumiem, – pagaidu uzturēšanās atļauju dalībvalsts teritorijā apmaiņā pret [šīs personas] sadarbību saskaņā ar minētās direktīvas 8. pantu [23]. Kā izriet no minētās direktīvas 9. apsvēruma, uzturēšanās atļaujai ir jārada "pietiekama motivācija [cietušajiem cilvēku tirdzniecībā] sadarboties ar kompetentajām iestādēm".

67. Šis informēšanas pienākums tiktu pārvērsts "tukšā čaulā", ja attiecīgā dalībvalsts beigās pārsūtītu cietušo viņam piešķirtā nogaidīšanas perioda laikā, lai gan tā ir apņēmusies ne tikai piešķirt šo periodu, bet arī sniegt Direktīvas 2004/81 7. pantā paredzētos palīdzības un atbalsta pasākumus, kā arī, ar atsevišķiem nosacījumiem, piešķirt pagaidu uzturēšanās atļauju, ja cietušais piekrīt iesniegt sūdzību vai liecināt pret nodarījuma izdarītājiem. Šāda prakse nebūtu saderīga ar Savienības likumdevēja Direktīvas 2012/29 1. panta 1. punkta otrajā daļā izvirzītajām prasībām, saskaņā ar kurām kompetentajām valsts iestādēm ir jāizrāda cieņa, iejūtība un profesionalitāte pret noziegumos cietušajiem [24].

### *2) Nogaidīšanas periods*

68. Nogaidīšanas periods tiek piešķirts ar Direktīvas 2004/81 6. pantā paredzētajiem nosacījumiem. Savienības likumdevējs nenosaka nedz nogaidīšanas perioda ilgumu, nedz šī perioda sākuma brīdi, tādējādi atstājot šos noteikumus katras dalībvalsts ziņā, turpretim minētais likumdevējs ir daudz skaidrāks attiecībā uz minētā nogaidīšanas perioda mērķi. Proti, likumdevējs minētā panta 1. punktā tieši norāda, ka šim periodam ir jāļauj cietušajam atgūties un izvairīties no nodarījumu izdarījušo personu ietekmes, lai viņš varētu pieņemt vispusīgā informācijā balstītu lēmumu, ņemot vērā riskus, ko tas rada, sadarboties vai nesadarboties ar policiju, iestādēm, kuras veic kriminālvajāšanu, un tiesu iestādēm [25]. Tādējādi, ieviešot nogaidīšanas periodu, Savienības likumdevējs ņem vērā cietušā īpašo neaizsargātību un nodarījuma ļoti specifisko raksturu, jo minētais cietušais papildus noziedzīgā nodarījuma sastāvam "bieži vien tiek [pazemināts] līdz paverdzināšanai, kas pārsniedz fizisko jomu un aptver morālu ietekmi" [26].

[22] Šajā ziņā skat. *Conseil d'État* (Valsts padome) (Francija) 2012. gada 15. jūnija spriedumu (Nr. 339209), kurā šī tiesa uzsver policijas un žandarmērijas dienestu pienākumu informēt iespējamos cietušos un norāda uz informācijas nesniegšanas sekām.

[23] Skat. arī Direktīvas 2004/81 11. apsvērumu.

[24] Skat., piemēram, *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile* (Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās, kā arī patvēruma tiesību kodekss, Francija) R-316-1. pantu, saskaņā ar kuru "šo informāciju sniedz ārvalstniekam saprotamā valodā un ievērojot konfidencialitātes nosacījumus, kas viņam rada uzticēšanos un nodrošina viņa aizsardzību" (2007. gada 15. septembra *JORF*, teksts Nr. 17).

[25] Skat. arī Direktīvas 2004/81 11. un 12. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2011/36 18. apsvērumu.

[26] Skat. Bruno Lasēra [*Bruno Lasserre*] 2019. gada 21. jūlija runu "Franco-British-Irish Judicial Cooperation Committee" (Francijas, Lielbritānijas un Īrijas Tiesu iestāžu sadarbības komitejā) ar nosaukumu "Le traitement contentieux de la vulnérabilité dans les affaires d'esclavage et de traite humaine" ("Attieksme tiesā pret neaizsargātību verdzības un cilvēku tirdzniecības lietās"), kas ir pieejama šādā interneta adresē:
https://www.conseil-etat.fr/publications-colloques/discours-et-interventions/le-traitement-contentieux-de-la-vulnerabilite-dans-les-affaires-d-esclavage-et-de-traite-humaine-discours-de-bruno-lasserre-vice-president-du. Skat. arī tiesas definīciju cilvēku tirdzniecības nodarījumam ECT 2021. gada 7. oktobra spriedumā *Zoletic* un citi pret Azerbaidžānu, CE:ECHR:2021:1007JUD002011612, 155. punkts.

69. Tieši pēc šādi ieviestās sistēmas loģikas Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā attiecīgajai dalībvalstij ir prasīts, pirmkārt, apmierināt cietušā būtiskās un īpašās vajadzības, nosakot šīs direktīvas 7. pantā paredzēto režīmu nogaidīšanas periodā, un, otrkārt, atteikties no jebkādu izbraukšanas rīkojumu izpildes šajā periodā, jo attiecīgajai personai uz laiku ir atļauts palikt šajā teritorijā, "gaidot kompetento iestāžu lēmumu"[27]. Gan viena, gan otra no šīm prasībām ir saistītas, jo palīdzības un atbalsta pasākumi nevar tikt noteikti trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir atstājuši valsts teritoriju[28]. Papildus tulkotāja un tulka palīdzībai un juridiskajai palīdzībai attiecīgajai dalībvalstij ir jāgarantē cietušā cieņa, kā arī drošība, nodrošinot viņa īpašo vajadzību apmierināšanu, it īpaši sniedzot psiholoģisko palīdzību vai psihoterapeitisko palīdzību un nodrošinot viņiem neatliekamo medicīnisko palīdzību[29].

70. Aizliedzot jebkādu izraidīšanas rīkojumu izpildi nogaidīšanas periodā un prasot uz laiku paturēt cietušo valsts teritorijā, Savienības likumdevējs, pirmkārt, tiecas nostiprināt pieeju, kas ļauj aizsargāt šī cietušā cilvēku tirdzniecībā tiesības, kas ir daudzos starptautiskos dokumentos[30] nostiprināts mērķis, un, otrkārt, nodrošināt kriminālprocesa efektivitāti, jo policijas iestādes var paredzēt minētā cietušā piedalīšanos – ja viņš tam piekrīt – izmeklēšanā un tiesas procesos, ja tādi notiek[31].

71. Visbeidzot, beidzoties minētajam nogaidīšanas periodam vai agrāk, ja kompetentās iestādes uzskata, ka trešās valsts valstspiederīgais jau ir paudis skaidru vēlmi sadarboties, attiecīgā dalībvalsts saskaņā ar Direktīvas 2004/81 8. pantā izvirzītajiem nosacījumiem var izsniegt cietušajam uzturēšanās atļauju uz minimālo sešu mēnešu termiņu, lai viņš varētu sadarboties krimināllizmeklēšanā vai tiesas procesā.

72. No tā izriet, ka šīs cietušās personas pārsūtīšana nogaidīšanas periodā, manuprāt, negarantē to tiesību efektivitāti, kas minētajam cilvēku tirdzniecībā cietušajam izriet no Direktīvas 2004/81 gan attiecībā uz viņa atgūšanos un aizsardzību, gan viņa sadarbošanos izmeklēšanā vai tiesas procesā.

73. Pirmkārt, nogaidīšanas periodam ir jāļauj cietušajam atgūties un kompetentajām valsts iestādēm izvērtēt viņa neaizsargātības pakāpi, ne tikai pielāgojot šīs direktīvas 7. pantā minēto režīmu, bet arī novērtējot riskus pirms jebkādu izbraukšanas rīkojumu izpildes[32]. Šajā saistībā Komisija lūdz dalībvalstīm veltīt sevišķu uzmanību īpašajai tādu cietušo cilvēku tirdzniecībā situācijai, kuri nav Savienības pilsoņi, kad viņi tiek pārsūtīti uz pirmās ieceļošanas valsti, jo viņi var nonākt cilvēku tirgotāju redzeslokā un var būt pakļauti riskam atkārtoti kļūt par cilvēku tirdzniecībā cietušajiem[33]. Tāpat Eiropas Padomes Ekspertu darbības grupa pret cilvēku

27 Direktīvas 2004/81 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka "nogaidīšanas periods nerada tiesības uz uzturēšanos saskaņā ar šo direktīvu".

28 Skat. Direktīvas 2011/36 18. apsvērumu.

29 Vēlos precizēt, ka no Direktīvas 2011/36 18. apsvēruma izriet, ka šie pasākumi ir jāpiemēro personai, tiklīdz ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka tā ir vai ir bijusi cietušais cilvēku tirdzniecībā, neatkarīgi no tā, vai šī persona vēlas būt par liecinieku. Šajā ziņā skat. 13. panta 1. punktu Eiropas Padomes Konvencijā par cīņu pret cilvēku tirdzniecību, kas parakstīta Varšavā 2005. gada 16. maijā un stājusies spēkā 2008. gada 1. februārī (*STCE* Nr. 197; turpmāk tekstā – "Konvencija par cīņu pret cilvēku tirdzniecību"). Persona zaudē šīs tiesības pēc tam, kad ir pabeigts identifikācijas process vai beidzies nogaidīšanas periods, ja tiek uzskatīts, ka šī persona neatbilst uzturēšanās atļaujas piešķiršanas nosacījumiem vai ja tai nav likumīgas dzīvesvietas šajā dalībvalstī, vai arī ja tā ir atstājusi valsts teritoriju.

30 Tostarp minēšu Protokolu par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to, kas papildina Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas noslēgta Ņujorkā 2000. gada 15. novembrī (*United Nations Treaty Series*, 2237. sēj., 319. lpp.), kā arī Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību.

31 Šajā nozīmē skat. Plouffe-Malette, K., *Protection des victimes de traite des êtres humains: approches internationales et européennes*, Bruylant, Brisele, 2013.

32 Šajā ziņā skat. Ekspertu darbības grupas pret cilvēku tirdzniecību (*GRETA*) 2020. gada jūnija Vadlīnijas par cilvēku tirdzniecībā cietušo personu un personu, kas pakļautas cilvēku tirdzniecības riskam, tiesībām uz starptautisko aizsardzību, kuras pieejamas šajā interneta adresē: https://rm.coe.int/note-d-orientation-sur-les-droits-des-victimes-de-la-traite-et-des-per/16809ebf45.

33 Šajā ziņā skat. Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par ES stratēģiju cilvēku tirdzniecības apkarošanai 2021.–2025. gadā, 2021. gada 14. aprīlis (COM(2021) 171 *final*, 18. lpp.).

tirdzniecību (*GRETA*) uzskata, ka šis novērtējums ir jāveic, lai novērstu to, ka cietušais netiek nosūtīts atpakaļ uz valsti, kurā viņš pirmo reizi ir iesniedzis starptautiskās aizsardzības pieteikumu, bet kurā viņš varētu atkārtoti kļūt par cilvēku tirdzniecībā cietušo. Tādēļ jebkurš pārsūtīšanas lēmums būtu jāizvērtē, ņemot vērā sekundārās viktimizācijas risku dalībvalsti, kas saņēmusi pieprasījumu par uzņemšanu [34].

74. Pārsūtīšanas lēmuma izpilde nogaidīšanas periodā, manuprāt, apdraud šo dinamiku, vispirms jau tāpēc, ka tā rezultātā cietušais tiktu nošķirts no personām un specializētajiem palīdzības dienestiem, pie kuriem viņš ir varējis rast atbalstu [35], tad tāpēc, ka tā rezultātā tiktu apturēts vai pat pārtraukts režīms, kas viņam noteikts atbilstoši Direktīvas 2004/81 7. pantam, un, visbeidzot, tāpēc, ka varētu būt nepieciešama attiecīgās personas ievietošana apcietinājumā [36].

75. Ir taisnība, ka saskaņā ar Regulas Nr. 604/2013 31. un 32. pantu dalībvalstij, kas pārsūta starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju, ir pienākums nosūtīt atbildīgajai dalībvalstij informāciju un datus, kurus tā uzskata par nepieciešamiem šīs personas tiesību aizsardzībai, un var arī paziņot par tūlītējiem pasākumiem, kas jāveic, lai apmierinātu šīs personas īpašās vajadzības, tostarp [nodrošinātu] neatliekamu medicīnisko palīdzību. Taisnība arī, ka šādā gadījumā šis starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs varētu izmantot īpašās normas, kas Direktīvā 2012/29 paredzētas par labu cietušajiem, kuri dzīvo dalībvalstī, kas nav noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dalībvalsts. Proti, šīs direktīvas 51. apsvērumā ir precizēts, ka cietušā dzīvesvietas dalībvalstij būtu jāsniedz palīdzība, atbalsts un aizsardzība, kas šim cietušajam vajadzīga atlabšanas nolūkos [37]. Turklāt Savienības likumdevējs prasa, lai šī dalībvalsts informētu minēto cietušo par jebkādiem īpašiem pasākumiem, procedūrām vai noteikumiem, "ko varētu izmantot", lai aizstāvētu viņa intereses tajā dalībvalstī, kurā viņš ir pirmoreiz sazinājies ar kompetento iestādi, ņemot vērā, ka šīs informācijas apjoms vai tas, cik sīki šāda informācija tiek sniegta, var atšķirties atkarībā no cietušā īpašajām vajadzībām un personiskajiem apstākļiem un atkarībā no izdarītā nozieguma veida vai rakstura [38]. Gadījumā, ja cietušais nespēj iesniegt sūdzību noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas dalībvalstī, viņam ir jāvar iesniegt sūdzību savas dzīvesvietas valsts kompetentajām iestādēm, kurām turklāt ir pienākums veikt atbilstīgus pasākumus attiecībā uz procesa organizēšanu un it īpaši nopratinot šo cietušo vai uzklausot viņa liecību [39].

76. Neraugoties uz šajās normās paredzēto acīmredzamo interesi, neesmu pārliecināts, ka tās ir pietiekamas, lai ilgstoši un mērķtiecīgi apmierinātu cietušo cilvēku tirdzniecībā īpašās vajadzības [40]. It īpaši – pārsūtīšana uz jaunu dalībvalsti nozīmē, ka cietušais tiek iekārtots jaunā uzņemšanas struktūrā, kurā ne vienmēr un ne uzreiz ir pietiekami līdzekļi, lai apmierinātu viņa

[34] Atbilstoši Direktīvas 2012/29 62. apsvērumam, "lai noziegumos cietušie saņemtu pietiekamu palīdzību, atbalstu un aizsardzību, sabiedrisko pakalpojumu dienestiem būtu jādarbojas saskaņoti, un tiem vajadzētu būt iesaistītiem visos administratīvajos līmeņos – Savienības līmenī un valstu, reģionālajā un vietējā līmenī".

[35] Attiecībā uz specializēto atbalsta dienestu svarīgo lomu, kas paredzēti smagos noziegumos cietušajiem dalībvalstī, kuras pilsoņi vai rezidenti viņi nav, skat. Direktīvas 2012/29 38. apsvērumu.

[36] Skat. Regulas Nr. 604/2013 28. pantu.

[37] Direktīvas 2012/29 51. apsvērums ir izteikts šādā redakcijā: "ja cietušais ir atstājis tās dalībvalsts teritoriju, kurā ir noticis noziedzīgais nodarījums, minētajai dalībvalstij vairs nav jāsniedz cita palīdzība, atbalsts un aizsardzība kā tikai tā, kas ir tieši saistīta ar kriminālprocesu, kurš dalībvalstī notiek saistībā ar attiecīgo noziedzīgo nodarījumu, piemēram, īpaši aizsardzības pasākumi tiesas procesa laikā. Cietušā dzīvesvietas dalībvalstij būtu jāsniedz palīdzība, atbalsts un aizsardzība, kas cietušajam vajadzīga atlabšanas nolūkos".

[38] Skat. Direktīvas 2012/29 4. panta 1. punkta g) apakšpunktu.

[39] Skat. Direktīvas 2012/29 17. pantu.

[40] Kā savos apsvērumos uzsver Nīderlandes valdība, Regulā Nr. 604/2013 nekur nav atsauču uz Direktīvu 2004/81. Šajā regulā tādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju situācija, kuri ir cietušie cilvēku tirdzniecībā, ir minēta tikai regulas 6. panta 3. punkta c) apakšpunktā saistībā ar bērna interešu prioritātes izvērtēšanu.

konkrētās vajadzības. Tas nozīmē arī, ka šis cietušais veic jaunus pasākumus jaunās iestādēs. Tomēr nav nekādu šaubu, ka šāda situācija un it īpaši liecību atkārtošana var palielināt viņa neaizsargātību.

77. Otrkārt, nogaidīšanas periodam ir jāļauj kompetentajām valsts iestādēm radīt uzticēšanās saikni ar minēto cietušo tādā veidā, lai viņš, pateicoties izredzēm saņemt pagaidu uzturēšanās atļauju, sadarbotos kriminālizmeklēšanā un/vai tiesas procesā. Tomēr es šaubos, vai šāds mērķis ir sasniedzams, ja vienlaikus ar uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūru attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais tiek informēts par to, ka drīzumā tiks izpildīts pret viņu pieņemtais pārsūtīšanas lēmums.

78. Treškārt, šis nogaidīšanas periods ir būtisks, lai šīs kompetentās valsts iestādes varētu savākt ticamus pierādījumus par nodarījuma esamību un raksturu (piemēram, valsts vai starptautiska mēroga), lai varētu ierosināt kriminālprocesu. Šajā periodā un – kā teikts Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punktā – "gaidot kompetento iestāžu lēmumu", pārsūtīšanas izpilde varētu ietekmēt kriminālizmeklēšanas efektivitāti tādā mērā, kas ir pretrunā cietušā un attiecīgo dalībvalstu interesēm.

79. Šajā ziņā Direktīvas 2011/36 1. apsvērumā ir atgādināts, ka "cilvēku tirdzniecība ir smags noziegums [..] un tā ir rupjš cilvēktiesību pārkāpums, ko nepārprotami aizliedz Eiropas Savienības Pamattiesību harta"[41]. Direktīvas 2004/81 2. apsvērumā minētais likumdevējs atgādina Eiropadomes Tamperes (Somija) sēdē sniegtos ieteikumus koncentrēt pūliņus, lai atklātu un likvidētu noziedznieku tīklus, vienlaikus aizsargājot cietušo tiesības.

80. Šīs tiesību normas īpaši atbalsojas Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā[42]. Proti, tajā dalībvalstīm ir noteikti pozitīvi pienākumi – kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas[43] 4. panta –, kuri piemērojami no brīža, kad kompetentajām valsts iestādēm kļūst zināmi apstākļi, kas rada pamatotas aizdomas, ka persona ir cietušais cilvēku tirdzniecībā. Tātad Konvencijas parakstītājvalstīm ir procesuāls pienākums veikt izmeklēšanu par iespējamās cilvēku tirdzniecības situācijām, izmeklēšanai ir jābūt efektīvai un iestādēm ir jāveic tām pieejamie saprātīgie pasākumi, lai iegūtu pierādījumus un noskaidrotu lietas apstākļus.

81. Šajos apstākļos cietušā liecība var būt ārkārtīgi svarīga, it īpaši saistībā ar izmeklēšanas vai tiesas procesa sākšanu. Atgādinu, ka cilvēku tirdzniecībai ne vienmēr ir transnacionāls elements, jo tā var pastāvēt tikai valsts līmenī. Atbilstoši Direktīvas 2011/36 10. panta 1. punktam dalībvalstīm principā ir teritoriāla jurisdikcija sodu piemērošanai par nodarījumiem, kas izdarīti to teritorijā vai ko izdarījis kāds no tās pilsoņiem[44]. Šādā gadījumā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pārsūtīšana uz citu dalībvalsti, jau pirms tam, kad viņš ir izlēmis, vai vēlas sadarboties kriminālizmeklēšanā, izraisītu to, ka nodarījumā cietušais tiktu izvests no tās dalībvalsts teritorijas, kurai ir jurisdikcija veikt nodarījuma izdarītāju kriminālvajāšanu, lai gan, gluži pretēji, šim cietušajam būtu jāatrodas šajā teritorijā, lai viņš varētu tikt iesaistīts, cik vien tas ir nepieciešams viņa interešu aizsardzībai un notiekošajai kriminālizmeklēšanai.

[41] Turklāt šajā apsvērumā Savienības likumdevējs norāda, ka "cilvēku tirdzniecības novēršana un apkarošana ir Savienības un dalībvalstu prioritāte", un šīs direktīvas 7. apsvērumā precizē, ka šīs direktīvas mērķis ir stingrāka novēršana, saukšana pie krimināatbildības un cietušo tiesību aizsardzība, un Savienības likumdevējs prasa dalībvalstīm apkarot katru no cilvēku tirdzniecības veidiem, izmantojot visefektīvākos pasākumus to apkarošanai.

[42] Skat. it īpaši ECT spriedumu, 2020. gada 25. jūnijs, *S. M.* pret Horvātiju, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114, 306. punkts.

[43] Parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī.

[44] Tomēr dalībvalstis var šo jurisdikciju paplašināt ar nosacījumiem, kas minēti Direktīvas 2011/36 10. panta 2. punktā.

82. Protams, gadījumā, ja nodarījums ir transnacionāls, Savienības likumdevējs tiecas veicināt izmeklēšanas un kriminālvajāšanas koordinēšanu, sekmējot ciešu sadarbību starp dalībvalstu tiesībaizsardzības iestādēm, tā ka cietušā pārsūtīšana nevarētu veidot būtisku šķērsli nodarījuma izdarītāju kriminālvajāšanas veikšanai [45]. Tomēr, manuprāt, šie mehānismi ne vienmēr ir piemērojami ļoti agrīnā posmā, kādā iekļaujas cietušajam piešķirtais nogaidīšanas periods. Tie ir piemērojami vēlāk, kad tiesībaizsardzības iestādes ir sākušas izmeklēšanu vai ierosinājušas kriminālvajāšanu pret nodarījuma izdarītājiem.

83. Visi šie apstākļi liek domāt, ka no brīža, kad dalībvalsts uzskata, ka uz trešās valsts valstspiederīgo attiecas Direktīvas 2004/81 piemērošanas joma, jo tā ir identificējusi viņu kā cietušo cilvēku tirdzniecībā vai uzskata, ka ir pamatots iemesls domāt, ka viņš ir šajā nodarījumā cietušais, tā nevienu pārsūtīšanas lēmumu attiecībā uz šo valstspiederīgo nedrīkst izpildīt nogaidīšanas periodā, kas viņam piešķirts saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 2. punktu.

84. Kā iesaka Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra cilvēktiesību jautājumos birojs, "šajā periodā cietušie un potenciālie cietušie nedrīkst pārvietoties projām no līgumslēdzējas valsts teritorijas" [46].

85. Tādēļ, ņemot vērā visus šos apsvērumus, ierosinu Tiesai nospriest, ka Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētajā nogaidīšanas periodā izpildīt attiecībā pret trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, pieņemtu lēmumu par pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.

### *b) Par dalībvalstij piemītošo rīcības brīvību nogaidīšanas periodā pieņemt pārsūtīšanas lēmumu vai veikt pasākumus tā izpildes sagatavošanai*

86. Pašlaik attiecībā uz iespēju dalībvalstij nogaidīšanas periodā pieņemt pārsūtīšanas lēmumu vai veikt sagatavošanās pasākumus šīs pārsūtīšanas izpildei pamatojums ir atšķirīgs. Proti, Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkta tekstā ir aizliegts vienīgi izpildīt izbraukšanas rīkojumu. Ņemot vērā interpretāciju, kādu es ierosinu sniegt šim jēdzienam, būtu aizliegta tikai pārsūtīšanas lēmuma izpilde un tātad dalībvalstij būtu rīcības brīvība pieņemt šādu lēmumu vai veikt sagatavošanās darbības minētās pārsūtīšanas izpildei. Tomēr, lai kāda arī nebūtu dalībvalstij piemītošā brīvība, šie pasākumi nedrīkst apdraudēt minētās direktīvas 6. panta lietderīgo iedarbību.

87. Šajā ziņā ir jāsniedz divas piezīmes.

88. Pirmām kārtām, atgādinu, ka nogaidīšanas periodam ir jāļauj kompetentajām valsts iestādēm radīt uzticēšanās saikni ar cietušo cilvēku tirdzniecībā un jāmotivē viņu sadarboties krimināllizmeklēšanā, piedāvājot izredzes saņemt pagaidu uzturēšanās atļauju [attiecīgajā] teritorijā. Turklāt šajā periodā dalībvalstij ir pienākums piedāvāt cietušajam palīdzības un

[45] Skat. Direktīvas 2011/36 5. apsvērumu. Šajā ziņā es atsaucos uz ciešāku sadarbību ar Eiropolu un *Eurojust*, uz kopīgu izmeklēšanas grupu izveidi un uz Padomes Pamatlēmuma 2009/948/TI (2009. gada 30. novembris) par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā (OV 2009, L 328, 42. lpp.) īstenošanu.

[46] Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā cilvēktiesību komisāra birojs, komentārs par "Principes et directives concernant les droits de l'homme et la traite des êtres humains: recommandations" ("Ieteicamie principi un pamatnostādnes par cilvēktiesībām un cilvēku tirdzniecību: ieteikumi"), 8.6. punkts, 153. lpp., pieejams šādā interneta adresē: https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Commentary_Human_Trafficking_fr.pdf.

aizsardzības pasākumus, kas nepieciešami viņa neaizsargātības dēļ. Es domāju, ka šie mērķi varētu tikt apdraudēti, ja vienlaikus šis cietušais tiktu informēts par sagatavošanās pasākumu veikšanu pārsūtīšanas lēmuma izpildei, it īpaši, ja šie pasākumi ietver aizturēšanu pārsūtīšanas nolūkā.

89. Otrām kārtām, es domāju, ka papildus pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanai vai jebkura cita sagatavošanās pasākuma tā izpildei veikšanai kompetentās valsts iestādes noteikti saskaras ar strīdu izšķiršanu, ņemot vērā stingros termiņus, kuros tām ir jārīkojas saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013. Atgādinu, ka dalībvalstīm ir ļoti ierobežota rīcības brīvība attiecībā uz termiņiem, kuros tās var veikt šādus pasākumus, jo to neievērošanas gadījumā atbildība par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu tiek nodota pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij. Tādējādi saskaņā ar šīs regulas 21. panta 1. punktu pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij ir ne vairāk kā *trīs mēnešu* termiņš *no starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas dienas*, lai iesniegtu uzņemšanas pieprasījumu. Ja šis pieprasījums tiek akceptēts, tai ir *sešu mēnešu* termiņš, *lai pārsūtītu pieteikuma iesniedzēju* atbilstoši minētās regulas 29. panta 1. punktam. Tādā situācijā, kāda ir šajā lietā, minēto termiņu nevar pagarināt[47]. Šie termiņi ir imperatīvi.

90. Tādēļ sakarības starp pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūru un pārsūtīšanas procedūru iespējamība un, attiecīgā gadījumā, noteikumi ir atkarīgi no vairākiem mainīgajiem lielumiem un it īpaši no termiņiem, kas piemērojami katrai no šīm procedūrām (atgādinu, ka nogaidīšanas perioda ilgums tiek noteikts saskaņā ar valsts tiesībām), kā arī no cietušā nodomiem un rīcības šajā nogaidīšanas periodā vai tam beidzoties.

91. Tādējādi Direktīvas 2004/81 6. panta 4. punktā minētajā gadījumā, ja attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais nogaidīšanas periodā aktīvi, brīvprātīgi un pēc savas iniciatīvas atjauno sakarus ar nodarījuma izdarītājiem, administratīvā iestāde saskaņā ar minēto pantu var pieņemt lēmumu par viņa pārsūtīšanu vienlaikus vai uzreiz pēc tam, kad policija un tiesībaizsardzības iestādes izbeidz nogaidīšanas periodu.

92. Savukārt pretējā gadījumā, ja cietušais ļoti agrīnā posmā pauž nodomu sadarboties krimināllizmeklēšanā, šādas pārsūtīšanas iespējamība ir atkarīga no pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanas cietušajam. Gadījumā, ja šādam cietušajam tiktu piešķirta šāda atļauja, minēto pārsūtīšanu nevarētu izpildīt Regulā Nr. 604/2013 noteiktajos termiņos. Proti, saskaņā ar Direktīvas 2004/81 8. panta 3. punktu uzturēšanās atļauja ir derīga vismaz sešus mēnešus, pēc kuriem atbildīgā dalībvalsts ir atbrīvota no pienākuma uzņemt pieteikuma iesniedzēju, ja pārsūtīšana nav izpildīta[48].

93. Visbeidzot, atgādinu, ka attiecīgā dalībvalsts vienmēr var izmantot iespēju, ko tai piedāvā Regulas Nr. 604/2013 17. panta 1. punktā paredzētā diskrecionārā klauzula. Šīs klauzulas īstenošanai nav izvirzīti nekādi īpaši nosacījumi un principā katrai dalībvalstij pašai ir jānosaka apstākļi, kādos tā vēlas izmantot šo iespēju un piekrīt pati izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu, par kuru tā nav atbildīga saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem kritērijiem[49].

94. Pats par sevi saprotams, ka šādai sakarībai starp procedūrām ir nepieciešama cieša sadarbība starp valsts iestādēm, kas atbildīgas par pagaidu uzturēšanās atļauju izsniegšanas procedūru, un iestādēm, kas atbildīgas par "Dublinas" procedūrām.

[47] Saskaņā ar Regulas Nr. 604/2013 29. panta 2. punktu minēto termiņu var pagarināt līdz vienam gadam, ja pārsūtīšanu nevar veikt attiecīgās personas ieslodzījuma dēļ, vai līdz astoņpadsmit mēnešiem attiecīgās personas bēgšanas gadījumā.

[48] Skat. Regulas Nr. 604/2013 29. panta 2. punktu.

[49] Skat. spriedumu, 2019. gada 23. janvāris, M.A. u.c. (C-661/17, EU:C:2019:53, 59. un 60. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

95. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, ierosinu Tiesai nospriest, ka Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj to, ka šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētā nogaidīšanas perioda laikā tiek pieņemts pārsūtīšanas lēmums vai tiek sagatavota tā izpilde, ja vien šie pasākumi neapdraud nogaidīšanas perioda lietderīgo iedarbību.

## C. Par pirmo prejudiciālo jautājumu par nogaidīšanas perioda aprēķināšanu

96. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, vai tad, ja nav valsts transponēšanas pasākuma, Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā paredzētais nogaidīšanas periods automātiski sākas brīdī, kad trešās valsts valstspiederīgais informē valsts kompetentās iestādes par to, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā (a) punkts), un automātiski beidzas pēc tam, kad šis valstspiederīgais ir iesniedzis sūdzību par cilvēku tirdzniecību vai, gluži pretēji, ir informējis minētās iestādes, ka viņš atsakās iesniegt sūdzību (b) punkts).

97. Lai gan lietas dalībnieki savos apsvērumos, šķiet, ir pretējos uzskatos par Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punkta transponēšanas noteikumiem Nīderlandes tiesību sistēmā [50], iesniedzējtiesa uzskata, ka šī tiesību norma nav transponēta valsts tiesībās, un vēlas to piemērot tieši. Tādējādi lūgums sniegt interpretāciju attiecas uz nogaidīšanas perioda aprēķināšanas noteikumiem un it īpaši uz dienu, kurā šis periods sākas (*dies a quo*), kā arī dienu, kurā tas beidzas (*dies ad quem*).

### *1. Nogaidīšanas perioda "dies a quo"*

98. Ar pirmo apakšjautājumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai nogaidīšanas periods var sākties jau no brīža, kad attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais informē valsts kompetentās iestādes par to, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā.

99. Vēlos norādīt, ka Direktīvā 2004/81 nav noteikts nogaidīšanas perioda sākuma brīdis, tāpat tajā nav noteikts šī perioda ilgums. Lai gan Komisija savā priekšlikumā bija paredzējusi trīsdesmit dienu nogaidīšanas periodu, kas tiek aprēķināts pēc Eiropas Padomes Konvencijas par cīņu pret cilvēku tirdzniecību 13. panta 1. punktā noteiktā termiņa ilguma parauga [51], Savienības likumdevējs šos pasākumus tomēr atstāja katras dalībvalsts ziņā [52].

[50] Kā izriet no valsts tiesību normu izklāsta, Nīderlandes Karaliste nav noteikusi nogaidīšanas perioda ilgumu un sākuma brīdi Ārvalstnieku likumā, bet gan ir noteikusi tos tikai Apkārtrakstā par ārvalstniekiem.

[51] Konvenciju par cīņu pret cilvēku tirdzniecību pieņēma Eiropas Padomes Ministru Komiteja 2005. gada 3. maijā, un tā stājās spēkā 2008. gada 1. februārī. Tās 13. panta 1. punktā ir noteikts: "Ikviena Puse savos iekšējos normatīvajos aktos paredz vismaz 30 dienu ilgu atkopšanās [atgūšanās] un nogaidīšanas periodu attiecīgajai personai, ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka viņa ir upuris [cietušais]. Šāds periods ir pietiekams, lai persona [atgūtos un izvairītos no cilvēku tirgotāju ietekmes] un/vai apzināti pieņemtu lēmumu par sadarbošanos ar kompetentām iestādēm. Šajā periodā pret [cietušo] nevar piemērot izraidīšanu. Šis noteikums neierobežo kompetento iestāžu veiktās darbības nevienā no attiecīgo nacionālo procedūru stadijām un jo īpaši, ja notiek izmeklēšana un kriminālvajāšana. Šajā periodā Puses atļauj [attiecīgajai personai] palikt to teritorijā". Skat. arī Eiropas Padomes Konvencijas par cīņu pret cilvēku tirdzniecību Skaidrojošo ziņojumu, 177. punkts, pieejams šādā interneta adresē: https://rm.coe.int/16800d388d.

[52] Savukārt Ekspertu grupa jautājumos par cilvēku tirdzniecību, kas izveidota ar Komisijas Lēmumu 2003/209/EK (2003. gada 25. marts) (OV 2003, L 79, 25. lpp.), ar ko izveido padomdevēju grupu "Ekspertu grupa jautājumos par cilvēku tirdzniecību", savā 2004. gada 16. aprīļa atzinumā iesaka vismaz trīs mēnešus ilgu termiņu. Francijā R316-1. pantā *Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile* [Ārvalstnieku ieceļošanas un uzturēšanās, kā arī patvēruma tiesību kodekss] (2007. gada 15. septembra *JORF*, teksts Nr. 17) ir noteikts 30 dienu termiņš.

100. Šajā lietā iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai nogaidīšanas perioda sākuma brīdis var atbilst brīdim, kad trešās valsts valstspiederīgais *informē* valsts kompetentās iestādes par to, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā [53]. Ņemot vērā tekstu, kādā šis jautājums ir formulēts, manuprāt, šis gadījums atšķiras no gadījuma, kurā trešās valsts valstspiederīgais iesniedz sūdzību vai liecina pret personu, kuru viņš apsūdz dalībā minētajā tirdzniecībā [54].

101. Ja nogaidīšanas periods sāktu ritēt no brīža, kad attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais kompetentajās valsts iestādēs tikai apliecinātu, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, kamēr šīm iestādēm nebūtu norāžu par nodarījuma esamību vai raksturu, tad šāds noteikums, manuprāt, nebūtu saderīgs ar Direktīvas 2004/81 piemērojamību personām. Atgādinu, ka pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūra, kurā iekļaujas nogaidīšanas periods, drīkst tikt sākta tikai tad, ja šīs iestādes ir identificējušas minēto trešās valsts valstspiederīgo kā cietušo cilvēku tirdzniecībā vai ja, pamatojoties uz visu informāciju un visiem atbilstīgajiem lietas apstākļiem, ir pamatots iemesls uzskatīt, ka viņš ir cietušais šajā nodarījumā.

102. Tādēļ, ņemot vērā šos elementus, es uzskatu, ka situācijā, kad trešās valsts valstspiederīgais informē valsts kompetentās iestādes par to, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, nogaidīšanas periods var sākties jau no brīža, kad šīs iestādes uzskata, ka, pamatojoties uz visu to rīcībā esošo informāciju, ir pamatots iemesls uzskatīt, ka uz šo trešās valsts valstspiederīgo attiecas Direktīvas 2004/81 piemērošanas joma, un tādējādi informē viņu par šīs direktīvas sniegtajām iespējām saskaņā ar tās 5. pantā noteiktajiem pienākumiem.

### *2. Nogaidīšanas perioda "dies ad quem"*

103. Ar otro apakšjautājumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktā paredzētais nogaidīšanas periods var automātiski beigties pēc tam, kad trešās valsts valstspiederīgais ir iesniedzis sūdzību par cilvēku tirdzniecību vai, gluži pretēji, pēc tam, kad viņš ir informējis kompetentās iestādes, ka atsakās iesniegt šādu sūdzību.

104. Pretēji nogaidīšanas perioda sākuma brīdim, kas saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punkta otro daļu ir atstāts katras dalībvalsts ziņā, Savienības likumdevējs šīs direktīvas 6. panta 4. punktā ir paredzējis gadījumus, kuros dalībvalsts papildus tam, ka nogaidīšanas periods beidzas, jebkurā brīdī pati var šo periodu izbeigt. Jautājums, pirmkārt, ir par situāciju, kurā ir konstatēts, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais "aktīvi, brīvprātīgi un pēc savas iniciatīvas" ir atjaunojis sakarus ar šī nodarījuma izdarītājiem, un, otrkārt, par situāciju, kurā pastāv ar sabiedrisko kārtību un valsts drošības aizsardzību saistīti iemesli.

105. Tādējādi situācijas, kurās dalībvalsts var automātiski izbeigt trešās valsts valstspiederīgajam saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktu piešķirto nogaidīšanas periodu, aprobežojas ar īpaši nopietnām situācijām, kurās, ņemot vērā saikni, kādu attiecīgā persona uztur ar nodarījuma izdarītājiem, kā arī draudus, ko šī persona var radīt tās interesēm, dalībvalsts var nolemt atteikties turpināt pagaidu uzturēšanās atļaujas izsniegšanas procedūru.

[53] Ņemot vērā iesniedzējtiesas lietoto formulējumu, es šo situāciju nošķiru no situācijas, kurā trešās valsts valstspiederīgais ziņotu par šo nodarījumu, iesniegdams sūdzību kompetentajām iestādēm.

[54] Turklāt man šķiet, ka šis gadījums arī atšķiras no situācijas, kas minēta Apkārtrakstā par ārvalstniekiem. Proti, no šī apkārtraksta normām izriet, ka policijas vai žandarmērijas komandierim ir jāpiešķir varbūtējam cietušajam nogaidīšanas periods, tiklīdz šim komandierim ir "kaut mazākā norāde uz to, ka jautājums ir par cilvēku tirdzniecību", un/vai tiklīdz iejaucas Sociālo lietu un nodarbinātības inspekcija.

106. Ciktāl ar šīs direktīvas 6. panta 4. punktu ir ierobežota trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir cilvēku tirdzniecībā cietušais, piešķirtā nogaidīšanas perioda izmantošana, es domāju, ka tas ir jāinterpretē sašaurināti. Proti, es vēlos norādīt, ka nevienu no valsts tiesas minētajiem apstākļiem nevar saistīt ne ar vienu no gadījumiem, ko Savienības likumdevējs norādījis minētajā pantā. Tādējādi domāju, ka ne viens, ne otrs no šiem apstākļiem nevar ļaut dalībvalstij automātiski izbeigt nogaidīšanas periodu.

107. Tādēļ, ņemot vērā šos apstākļus, es ierosinu Tiesai nospriest, ka situācijā, kurā Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktā paredzētais nogaidīšanas periods nav beidzies, dalībvalsts nevar automātiski izbeigt šo periodu, izņemot šīs direktīvas 6. panta 4. punktā tieši paredzētās situācijas.

108. Es vēlētos pievienot divas papildu piezīmes.

109. Pirmkārt, attiecībā uz iesniedzējtiesas minēto situāciju, kurā attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais iesniedz sūdzību pret nodarījuma izdarītājiem, ir taisnība, ka šāda iniciatīva liecina par cietušā skaidru vēlmi sadarboties. Šajā saistībā varētu uzskatīt, ka nogaidīšanas periods ir radījis lietderīgo iedarbību. Tomēr, lasot Direktīvas 2004/81 8. pantu, man nākas konstatēt, ka šāds apstāklis ne vienmēr ir pietiekams, lai izsniegtu uzturēšanās atļauju. Proti, atbilstoši šīs direktīvas 8. panta 1. un 2. punktam šo uzturēšanās atļauju var izsniegt tikai tad, ja, pirmkārt, attiecīgā persona ir ne tikai izrādījusi skaidru vēlmi sadarboties, bet ir arī pārtraukusi jebkādu saikni ar varbūtējiem nodarījuma izdarītājiem un, otrkārt, ja kompetentās valsts iestādes uzskata par lietderīgu pagarināt attiecīgās personas uzturēšanos valsts teritorijā izmeklēšanas vai tiesas procesa nolūkos. Saskaņā ar minētās direktīvas 8. panta 1. punktu šo vērtējumu veic "pēc nogaidīšanas perioda beigām vai ātrāk, ja kompetentās iestādes uzskata, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais jau [ir parādījis nepārprotamu nodomu sadarboties]".

110. Nekas neļauj apliecināt, ka dalībvalsts varētu automātiski izbeigt nogaidīšanas periodu, tiklīdz cietušais izrāda vēlmi sadarboties. Tādēļ neesmu pārliecināts, ka sūdzības iesniegšana pret nodarījuma izdarītājiem pati par sevi būtu pietiekama, lai izbeigtu šo nogaidīšanas periodu, kuram saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktu arī jāļauj cietušajam atgūties un izvairīties no nodarījumu izdarītāju ietekmes [55].

111. Otrkārt, attiecībā uz iesniedzējtiesas minēto pretējo situāciju, kurā trešās valsts valstspiederīgais pirms nogaidīšanas termiņa beigām norāda, ka nevēlas iesniegt sūdzību pret varbūtējiem nodarījuma izdarītājiem, patiešām varētu uzskatīt, ka attiecīgā persona ir pieņēmusi lēmumu attiecībā uz savu sadarbību un ka tādējādi nogaidīšanas periods ir radījis sekas. Manuprāt, šāds noteikums negarantētu cietušā cilvēku tirdzniecībā aizsardzību, ja to nepapildinātu īpaši rūpības pasākumi. Proti, dalībvalstij saskaņā ar Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktu būtu jāpārliecinās, ka šis lēmums ir pieņemts, pamatojoties uz "vispusīgu informāciju", un ka tas izriet no attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā brīvas un apzinātas gribas, nevis no iebiedēšanas vai represijām, kam viņš no jauna varētu tikt pakļauts. Atgādinu, ka cilvēku tirdzniecības noziegumu raksturo ne tikai cietušā ekspluatācija, bet arī nodarījuma izdarītāja ekonomiskā un psiholoģiskā kontrole pār cietušo, izmantojot fizisku un psiholoģisku vardarbību. Tādēļ, lai garantētu nogaidīšanas perioda lietderīgo iedarbību, būtu svarīgi pārliecināties, ka šis periods netiek nepamatoti saīsināts, tā ka cietušajam nebūtu bijis laika atgūties vai izvairīties no noziedzīgā nodarījuma izdarītāju ietekmes [56].

[55] Skat. arī Direktīvas 2004/81 11. un 12. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2011/36 18. apsvērumu.

[56] Skat. arī Direktīvas 2004/81 11. un 12. apsvērumu, kā arī Direktīvas 2011/36 18. apsvērumu.

## V. Secinājumi

112. Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Jēdziens "izbraukšanas rīkojums", kas minēts Padomes Direktīvas 2004/81/EK (2004. gada 29. aprīlis) par uzturēšanās atļaujām, kas izdotas tādiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir cilvēku tirdzniecības upuri vai bijuši iesaistīti darbībās, kas veicina nelegālo imigrāciju, un kuri sadarbojas ar kompetentajām iestādēm, 6. panta 2. punktā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aptver pasākumus, ar kuriem trešās valsts valstspiederīgais, kas ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, tiek spiests atstāt tās dalībvalsts teritoriju, kurā viņš atrodas, tāpēc, ka tiek izpildīts pārsūtīšanas lēmums, kas pieņemts saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm.

2) Direktīvas 2004/81 6. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij šīs direktīvas 6. panta 1. punktā paredzētajā nogaidīšanas periodā izpildīt attiecībā pret trešās valsts valstspiederīgo, kurš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, pieņemtu lēmumu par pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, saskaņā ar Regulu Nr. 604/2013.

   Savukārt šāda norma neliedz šai dalībvalstij minētajā periodā pieņemt pārsūtīšanas lēmumu vai noteikt pasākumu, ar kuru tiek sagatavota tā izpilde, ar nosacījumu, ka šie pasākumi neapdraud nogaidīšanas perioda lietderīgo iedarbību.

3) Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka situācijā, kad trešās valsts valstspiederīgais informē valsts kompetentās iestādes par to, ka viņš ir cietušais cilvēku tirdzniecībā, nogaidīšanas periods var sākties jau no brīža, kad šīs iestādes uzskata, ka, pamatojoties uz visu to rīcībā esošo informāciju, ir pamatots iemesls uzskatīt, ka uz šo trešās valsts valstspiederīgo attiecas šīs direktīvas piemērošanas joma, un tādējādi informē viņu par minētās direktīvas sniegtajām iespējām, saskaņā ar tās 5. pantā noteiktajiem pienākumiem.

4) Situācijā, kurā Direktīvas 2004/81 6. panta 1. punktā paredzētais nogaidīšanas periods nav beidzies, dalībvalsts nevar automātiski izbeigt šo periodu, izņemot šīs direktīvas 6. panta 4. punktā tieši paredzētās situācijas.